

Adviesraad Wmo
Secretariaat
P.K.Blanksma
v.Veldekelaan 15
9752 EK Haren

p.k.blanksma@kpnplanet.nl

Haren, 13 juni 2012

Aan het College van Burgemeester en Wethouders Gemeente Haren,
t.a.v de heer R. Kouwenhoven, wethouder,
Raadhuisplein 10
9751 AN Haren

cc. Mw. M. IJst (per email)
Dhr. G. Boersma (per email)

Betreft: advies besluit maatschappelijke ondersteuning 2012

Geachte heer Kouwenhoven,

Op 8 mei j.l. ontvingen wij uw adviesaanvraag betreffende het voorgenomen besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning. In de vergadering van 9 mei j.l. heeft dhr. G. Boersma nadere toelichting gegeven.

De WMO Adviesraad bracht op 1 maart 2012 reeds advies uit over de verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning. Deze verordening is de onderlegger voor het thans voorliggende besluit. De opmerkingen die de adviesraad naar aanleiding van de verordening maakte zijn ook in het kader van het besluit relevant en dienen hierbij als ingelast te worden beschouwd.

Hoewel het besluit nog niet van kracht is hebben burgers inmiddels al wel een brief van u ontvangen¹ waarin op basis van de verordening en het besluit wordt medegedeeld dat met ingang van 13-08-2012 eigen bijdragen voor WMO-voorzieningen worden ingevoerd. Genoemde brief, die nogal wat onrust heeft veroorzaakt, is een non-contentieus besluit waarop belanghebbenden het recht van bezwaar en beroep hebben, maar de algemene strekking van de brief en de directe relatie ervan met het besluit hebben de WMO Adviesraad ertoe doen besluiten om de brief mede in dit advies te betrekken.

Algemene opmerkingen

De Adviesraad WMO heeft eerder aangegeven positief te staan tegenover het voornemen om eigen bijdragen voor WMO-voorzieningen in te voeren. De adviesraad hoopt dat hiermee de WMO betaalbaar blijft en gegarandeerd wordt dat WMO-voorzieningen, ook in de toekomst, beschikbaar blijven voor alle burgers die deze nodig hebben. De adviesraad realiseert zich goed dat daarmee voor de burgers en met name voor degenen met geringe financiële draagkracht een plotselinge verandering in hun situatie komt. Vanaf 13 augustus 2012 moet betaald worden voor WMO-voorzieningen. Voor velen komt dit hard aan, zeker als sprake is van opstapeling van eigen bijdragen en onderhoudskosten. Het zal naast materiële ook sociale gevolgen hebben.

Het verwondert de adviesraad dat noch in de brief van 23 mei, noch in het besluit en in de toelichting iets over dit aspect wordt gezegd. Er wordt medegedeeld dat wordt gekozen voor het opleggen van maximale eigen bijdragen zonder dat nuancering mogelijk is, zelfs niet in de meest schrijnende situaties. Het besluit en met name de brief van 23 mei komen koud over. De Adviesraad WMO meent dat dit anders had gekund. Niet vergeten mag worden dat burgers met een beperking behoren tot de

¹ Onderwerp: eigen bijdrage WMO, brief dd. 23-05-2012. kenmerk: 2012 - 1036

meest kwetsbare groep mensen binnen onze gemeente. Lichamelijke en/of geestelijke beperkingen maken sowieso al dat mensen, los van benodigde voorzieningen, veel extra kosten hebben en veel beroep moeten doen op anderen om überhaupt in onze samenleving te kunnen participeren.

Het besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning met bijbehorende toelichting bevat de juridische normering m.b.t. verstrekking van WMO-voorzieningen. In tegenstelling tot de verordening wordt het besluit vastgesteld door het College van B&W. De Gemeente Haren maakt hiermee gebruik van de mogelijkheid tot delegatie die de Centrale Raad van Beroep nog niet zo lang geleden schiep. De adviesraad plaatst hierbij een kritische kanttekening. De verordening, die door de Gemeenteraad is vastgesteld, bevat slechts algemene uitgangspunten. Het besluit, dat alleen door het College wordt vastgesteld, geeft daarentegen de integrale juridische normering m.b.t. verstrekking van WMO-voorzieningen. Deze normering gaat veel verder dan het vaststellen van de tarieven voor de eigen bijdragen en de vergoedingen. De keuzes die in het besluit zijn genomen hebben, in alle aspecten, verstreckende gevolgen voor de burgers die van een WMO-voorziening gebruik (gaan) maken. De Adviesraad WMO vreest forse toename van de uitvoeringskosten. Het beschikbare budget komt daarmee onder druk te staan.

De uitvoering van het verstrekkingenbeleid op basis van het voorliggende besluit kan er in potentie toe leiden dat, zelfs bij relatief hoge uitvoeringskosten, de totale uitgaven voor WMO-voorzieningen zodanig verminderen dat het beschikbare budget² niet wordt gebruikt, terwijl tegelijkertijd burgers aan steeds hogere eisen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een voorziening en die daarbij tevens geconfronteerd worden met hoge kosten voor de eigen bijdragen en onderhoud. De WMO Adviesraad acht een dergelijke situatie zeer ongewenst en vindt daarom dat een besluit met dergelijke verstreckende gevolgen democratisch gelegitimeerd moet zijn, dat wil zeggen dat besluitvorming transparant is, de Gemeenteraad daarover oordeelt en ook de burger invloed heeft. De WMO Adviesraad heeft oog voor de benarde financiële situatie van de gemeente, maar wijst erop dat deze niet is ontstaan door te hoge uitgaven voor de WMO. De adviesraad adviseert dat het beschikbare budget wordt geoormerkt voor bekostiging van WMO-voorzieningen zodat mensen met beperkingen verzekerd blijven van WMO-voorzieningen.

Ontzien van de minst draagkrachtigen en voorkoming van opstapeling van eigen bijdragen

De WMO Adviesraad heeft in zijn advies van 1 maart j.l. naar aanleiding van de verordening aandacht gevestigd op de extra kosten die burgers met een beperking hebben en de gevolgen daarvan voor hun besteedbaar inkomen. Tevens hebben wij aangegeven dat rekening moet worden gehouden met cumulatie van eigen bijdragen en dat er mogelijkheden moeten worden geschapen om de gevolgen daarvan op te vangen. Ook in eerdere adviezen en in overleg met uw ambtenaren heeft de adviesraad geadviseerd hierop beleid te maken zodat de meest kwetsbaren worden ontzien.

De WMO Adviesraad vindt dit een uiterst belangrijk punt en acht het daarom verontrustend opnieuw te moeten constateren dat op dit punt, behoudens het gestelde onder art. 6 lid 9³, geen beleid is geformuleerd. Het besluit geeft nergens een leidraad voor de uitvoerders om de minst draagkrachtigen te ontzien. In de brief van 23 mei j.l. vinden burgers die vrezen straks in de financiële problemen te komen geen enkele toezegging of opening op dit punt. De adviesraad vindt het dan ook niet verwonderlijk dat de brief voor veel onrust heeft gezorgd.

De WMO Adviesraad adviseert u met nadruk aandacht aan dit punt te besteden en beleid te ontwikkelen waardoor de minst draagkrachtigen worden ontzien, zeker als ook nog sprake is van opstapeling van eigen bijdragen en onderhoudskosten.

PGB's

Het persoonsgebonden budget geeft de burger vrijheid om zelf de benodigde voorziening in te kopen. Dit betekent dat op de persoon toegesneden ondersteuning kan worden verkregen en dat de kosten lager zijn dan bij verstrekking in natura. De Adviesraad WMO vindt dit een groot goed en is blij dat de

² Meicirculaire-gemeentefonds-2011, geldig tot 1 juli 2012. De van het Rijk te ontvangen WMO-gelden stijgen voor Haren van: €1.767.000 (2011) naar €1.811.000 (2012).

³ Art 6 lid 9 heeft betrekking op tegemoetkoming in de kosten van het noodzakelijke onderhoud van de (niet) bouwkundige of (niet) woontechnische woonvoorzieningen zoals bedoeld in art. 9 van de verordening. Is gemaximeerd op €80,- per voorziening per jaar. Burgers die voldoen aan de toelatingseisen van het participatiefonds kunnen daarop een aanvulling krijgen.

Gemeente Haren het PGB in stand laat. De adviesraad onderschrijft dat het PGB moet worden gebruikt voor de ondersteuning waarvoor deze is toegekend. Het is uiteraard niet de bedoeling dat de budgethouder met het geld iets anders gaat doen. Controle hierop is noodzakelijk. Evenals nauwkeurige verantwoording door de budgethouder.

De Adviesraad WMO staat echter kritisch tegenover de bijzonder strakke regels die art. 1 e.v. geeft. Voorwaarden worden gegeven in zowel de toekenningbeschikking als in een zgn. programma van eisen. De adviesraad meent dat door dit systeem en de invulling ervan blijkens de toelichting zodanige eisen worden gesteld dat eerder genoemde vrijheid geheel verloren gaat. Als het gaat om huishoudelijke zorg kan het eisen pakket ertoe leiden dat de budgethouder dat alleen kan verwezenlijken als hij bij een institutionele aanbieder inkoop. Het PGB is daarvoor echter niet toereikend omdat op de bedragen de overheadkosten in mindering zijn gebracht met als mogelijk gevolg dat minder uren kunnen worden ingekocht dan in de toekenningbeschikking is vermeld. De bizarre situatie kan zich dan voordoen dat de budgethouder dan wordt geconfronteerd met terugvordering.

De Adviesraad WMO adviseert om bij de PGB ten behoeve van huishoudelijke zorg de voorwaarden te beperken tot wat nodig is in de toekenningbeschikking en af te zien van een programma van eisen.

In art. 5.3 is de verplichting tot gedwongen winkelnering vastgelegd voor budgethouders die ondersteuning nodig hebben bij de uitvoering van het werknemerschap. Alleen ondersteuning door Menzis Wmo Support wordt vergoed.

De Adviesraad WMO is verbaasd over deze beperking en acht deze ongewenst. De vrijheid die juist wordt beoogd met het PGB wordt er onnodig door beperkt. Het besluit en de toelichting geven geen onderbouwing voor de keuze en voor het uitgangspunt dat de budgethouder, indien hij voor een andere ondersteuner kiest, niets vergoed krijgt.

De Adviesraad WMO heeft met betrekking tot dit onderwerp op 13 januari 2010 een advies uitgebracht. In dit advies is de gemeente opgeroepen om te bevorderen dat budgethouders die hulp behoeven bij het organiseren van de zorg en/of het beheer van hun persoonsgebonden budget, daarbij outreachende ondersteuning wordt geboden. De aanbeveling is gedaan om het lokaal loket zodanig te equiperen dat zij de ondersteuning kunnen bieden en dat, indien de budgethouder een andere keuze wil maken een lijst van gecertificeerde bureau's beschikbaar is.

De Adviesraad WMO adviseert om de beperking van art. 5.3 te schrappen en budgethouders recht te geven op een vergoeding die gelijk is aan die welke Menzis ontvangt wanneer zij zich laten ondersteunen door een gecertificeerd bureau.

Art. 1 lid 2.2 onder c en d bevat een regeling dat geen PGB wordt verstrekt als uit onderzoek blijkt dat op grond van ziektebeeld of leeftijd van de aanvrager mag worden verwacht dat de toegekende voorziening binnen de normale vervangingstermijn moet worden vervangen. De adviesraad vreest dat deze groep verstoken blijft van de nodige ondersteuning. Niet duidelijk is hoe binnen de mogelijkheden van het besluit dit punt op een redelijke wijze kan worden opgelost.

De adviesraad adviseert om in de toelichting bij genoemd artikellid te verwijzen naar hoe de ondersteuning wel verstrekt kan worden en wat daarbij eventueel aanvullende voorwaarden zijn.

Samenhangende afstemming

Art. 11 bepaalt op welke wijze de verkrijging van individuele voorzieningen samenhangend wordt afgestemd op de situatie van de aanvrager. Het artikel geeft een samenvatting van de aspecten waaraan in het onderzoek aandacht wordt gegeven. De toelichting vermeldt dat wordt aangesloten bij de eisen van het zorgindicatiebesluit AWBZ.

De gang van zaken bij het onderzoek blijft, ook in de toelichting, onbenoemd. De adviesraad neemt aan dat bij dit onderzoek de voornemens die zijn gemaakt aangaande de kanteling van belang zijn en dat met name het gesprek de vormgeving van het onderzoek bepaalt. De adviesraad vindt het een gemiste kans dat dit punt niet verder is benoemd en uitgewerkt. Niet alleen de burger weet daardoor nog niet wat hem te wachten staat, ook de uitvoerders van de regeling hebben zich nog steeds niet op de komende praktijk kunnen voorbereiden. De Adviesraad WMO heeft in zijn advies van 26 april 2012 (n.a.v. de wet werken naar vermogen) aangegeven dat hij meent dat de gemeente blijft steken in herhaling van voornemens en dat nu het moment is aangebroken om er concreet invulling aan te geven. Geadviseerd is toen om op korte termijn een proef te starten met de brede intake waarbij uiteraard niet alleen informatie ter tafel komt aangaande de mogelijkheden tot arbeidsinzet, maar ook alle andere aspecten die gerelateerd zijn aan de WMO en de 3 D's worden geïnventariseerd.

Het voorliggende besluit treedt op 1 juli a.s. in werking en er is nog steeds geen begin gemaakt met het invoeren van de nieuwe werkwijze.

De adviesraad adviseert om nu direct te beginnen met het opbouwen van een onderzoeksstructuur naar het model van de kanteling, en tot het moment dat daarmee voldoende ervaring is opgebouwd te volstaan met de bestaande toetsingmethode voor aanvragen van WMO-voorzieningen. De Adviesraad WMO wordt graag op de hoogte gehouden van de vorderingen die met de invoering van de kanteling worden gemaakt.

Vaststelling hoogte eigen bijdrage

De Adviesraad WMO is benaderd door verontruste burgers over de mogelijkheid dat in bepaalde individuele gevallen het totale bedrag van de te betalen eigen bijdragen hoger zou kunnen uitvallen dan de kosten die de gemeente maakt voor de verstrekte voorziening(en) aan hen. In de brief van 23 mei is dit punt wel genoemd, maar uitsluitend in het bijzondere geval dat sprake is van zorgconsumptie uit WMO en AWBZ tezamen.

De adviesraad heeft in hoofdstuk 2 van het besluit geen bepaling aangetroffen die deze mogelijkheid uitsluit, terwijl in besluiten van andere gemeenten een dergelijke "beveiliging" wel is te vinden.

De Adviesraad WMO gaat ervan uit dat de gemeente niet de bedoeling heeft een situatie te scheppen waarin een individuele burger meer aan eigen bijdragen betaald dan de kosten van de verstrekte voorziening rechtvaardigen, maar meent dat dit ook in heldere bewoordingen in het besluit moet zijn terug te vinden.

De Adviesraad WMO adviseert daarom om in hoofdstuk 2 van het besluit op te nemen dat de eigen bijdrage nooit hoger zullen zijn dan de kosten van de verstrekking. Tevens adviseert de adviesraad in de beschikking op te nemen hoe hoog genoemde kosten zijn en de ontvanger van de voorziening jaarlijks een overzicht te verstrekken met daarin de betaalde eigen bijdragen en de nominale kosten van de ontvangen voorziening(en).

Eigen bijdrage over voorzieningen die voor 13-08-2012 zijn verstrekt

Het besluit en de brief van 23 mei hebben tot gevolg dat burgers die nu gebruik maken van een WMO-voorziening en waarvoor zij geen eigen bijdrage hoeven te betalen, dat na 13-08-2012 wel moeten gaan doen. De Adviesraad WMO meent dat dit onder omstandigheden onredelijk kan zijn. Toepassing van art. 3 van het besluit kan er onder andere toe leiden dat feitelijk met terugwerkende kracht de eigen bijdrage wordt toegepast.

Op deze situatie is de beperking van art. 4.4 van het Landelijk Besluit Maatschappelijke Ondersteuning van 26 oktober 2006 van toepassing. Dit artikel bepaalt onder meer dat eigen bijdrage niet wordt opgelegd voor zover binnen twee jaar na aanvang van de maatschappelijke ondersteuning voor de betalen bijdrage geen beschikking dan wel voorlopige beschikking tot vaststelling van deze bijdrage is verzonden. Ofwel in gewoon Nederlands; over alle voorzieningen die langer dan twee jaar worden genoten en waarover geen eigenbijdrage is geheven kan dat ook na 13-08-2012 niet meer.

Deze beperking wordt niet genoemd in het besluit en ook niet in de brief van 23 mei.

De Adviesraad WMO adviseert het besluit op dit punt aan te passen en de burgers die de brief van 23 mei hebben ontvangen alsnog volledig te informeren. Tevens adviseert de adviesraad om in de toelichting bij art. 3 op te nemen dat de periode waarin geen eigen bijdrage is geheven in mindering wordt gebracht op de in dit artikel genoemde 39 maal vier weken. Bijvoorbeeld: als voor 13-08-12 een jaar geen eigen bijdrage is geheven, dan zal het maximaal aantal perioden waarover nog een eigen bijdrage geheven kan worden $39 - 13 = 26$ bedragen.

Indexering bedragen

In het besluit worden op meerdere plaatsen bedragen genoemd die worden uitgekeerd ter bekostiging van toegekende voorzieningen. De adviesraad meent dat deze bedragen marktconform dienen te worden gehouden, zodat burgers hiermee daadwerkelijk de beoogde voorziening kunnen aanschaffen. In het besluit en de toelichting wordt niets gezegd over aanpassing van deze bedragen bij wijzigende omstandigheden, terwijl de tarieven van de eigen bijdragen bij AMvB automatisch worden aangepast (art. 2.5 besluit)

De Adviesraad WMO adviseert om in het besluit op te nemen dat genoemde bedragen jaarlijks worden geïndexeerd en dat daarnaast aanpassing kan plaatsvinden indien blijkt dat met het vastgestelde bedrag de geïndexeerde voorziening niet kan worden aangeschaft.

Verrekening waardetoename na woningaanpassing

Art. 6 lid 4 geeft aan dat bij een waardevermeerderende aanpassing van de woning de waardevermeerdering bij verkoop van de woning terug wordt gestort naar de gemeente. De eventueel door de klant betaalde eigenbijdrage of eigen aandeel mag op het terug te storten bedrag in mindering worden gebracht.

De Adviesraad WMO staat positief tegenover dit beleidsvoornemen, maar meent dat de uitwerking onvoldoende helder is waardoor achteraf voor de burger vervelende problemen kunnen ontstaan. Het besluit en de toelichting geven geen inzicht in de gang van zaken met betrekking tot de vaststelling van de waardestijging en van het deel daarvan dat door de gemeente rechtmatig kan worden geclaimd. Een heikel punt wordt geschapen door de formulering in het besluit aangaande de verrekening met het eigen aandeel en de betaalde eigen bijdragen. Deze *mogen* in mindering worden gebracht op het door de gemeente te vorderen bedrag van waardevermeerdering. De burger die destijds de voorziening heeft verkregen of zijn erven, zullen vaak na zeer lange tijd, wellicht na tientallen jaren, over de betaalgegevens moeten beschikken om hun recht op vermindering van het door de gemeente te vorderen bedrag te kunnen onderbouwen. Het is de adviesraad niet duidelijk waarom de gemeente ervoor kiest om burgers in zo'n lastige positie te brengen. Aangenomen mag worden dat de gemeente in zijn administratie alle relevante gegevens bewaart en dat de betaalde eigen bijdragen daarvan deel uitmaken. De adviesraad meent dat een claim op de waardevermeerdering alleen rechtmatig is indien de gemeente het eigen aandeel van de aanvrager en de betaalde eigen bijdragen daarop in mindering brengt. De Adviesraad WMO adviseert daarom om in het besluit op te nemen dat het eigen aandeel en de eigen bijdragen op het vast te stellen bedrag in mindering wordt gebracht. De adviesraad adviseert tevens om in de toelichting op te nemen dat de waardevermeerdering buiten de WOZ-waardebepaling wordt gehouden⁴.

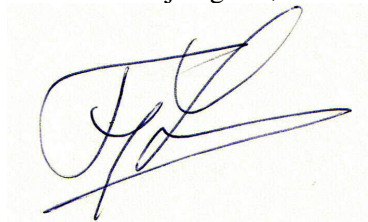
Terugvordering ex hoofdstuk 7

Op meerdere⁵ plaatsen wordt in de toelichting de mogelijkheid gegeven tot terugvordering van het verstrekte budget. In geval terugvordering dient volgens de toelichting de procedure van hoofdstuk 7 te worden gevolgd. De adviesraad heeft in dit hoofdstuk de procedure niet aangetroffen. Met name de gang van zaken voordat daadwerkelijke terugvordering aan de orde is dient volgens de adviesraad aandacht te krijgen. Terugvordering is het uiterste middel met grote gevolgen voor de betreffende burger. De adviesraad meent dat een vervolg op het zgn. (keukentafel)gesprek uit de kanteling een goede ingang kan geven voor het oplossen van knelpunten of tekortkomingen in het naleven van voorwaarden. Daarbij moet het ook mogelijk zijn dat de voorwaarden worden aangepast als blijkt dat deze niet adequaat of niet realiseerbaar zijn. Voor de burger die geconfronteerd wordt met terugvordering is het van belang dat de gang van zaken op de aangewezen plaats vindbaar is en dat deze transparant beschreven is. Als het terugvorderingbesluit daadwerkelijk genomen is zal uiteraard de Awb van toepassing zijn.

De Adviesraad WMO adviseert om de procedure in heldere bewoordingen alsnog in hoofdstuk 7 op te nemen.

De adviesraad is gaarne bereid tot nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

T.A.M. Louwe,
voorzitter

⁴ Met ingang van 2010 is de WOZ-waarde geheel bepalend voor het vaststellen van de erfbelasting. Onzeker is of de belastingdienst de claim van de gemeente als schuld op de woning accepteert. Voorkomen dient te worden dat erfbelasting moet worden betaald over het deel van de erfenis dat even later moet worden terugbetaald aan de gemeente.

⁵ Zie Besluit maatschappelijke ondersteuning art. 1 lid 1 onder B nr. 5 en onder C nr. 6 en lid 2.8